

УДК 631.17.001.76

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ

Маланчук Я. А., Панасюк Т. Є.
Скорук О. П. *, к. е. н., доцент

У статті розглянуто потребу та перспективні шляхи формування інноваційної основи розвитку біопалива в Україні. Визначено поняття інноваційної основи та запропоновано шляхи інтенсифікації процесу впровадження виробництва біопалива за рахунок її формування.

Ключові слова: інновації, інноваційна основа, біопаливо, технології.

Вступ. Виробництво біопалива є виправданим і необхідним для економіки не лише України, а й світу. Проблемою на шляху до реалізації потенціалу виробництва біопалива є відсутність достатньо потужної інноваційної основи, механізмів руху науково-технічних розробок до виробництва та затягування зі створенням прозорих «правил гри» новітнього сегменту ринку енергетики. Важливим завданням перед Україною є дотримання міжнародних договорів у сфері охорони навколишнього середовища та перепрофілювання підприємств і транспорту на енергоощадні технології. Інакше конкурентоспроможність нашої держави продовжуватиме знижуватися. Перспективною можливістю стати активним учасником світового виробництва енергії з відновлюваних джерел є виробництво біопалива. Для цього наявні всі ресурси, однак без організації процесу виробництва та впровадження інновацій неможливо сподіватися на те, що Україна зможе утримувати вагомі позиції у забезпеченні щонайменше транспорту біоетанолом та біодизелем. І якщо на найвищому рівні існує розуміння переорієнтації експорту з сировинного напрямку на торгівлю готовим паливом, то для організації інноваційного забезпечення цього процесу поки-що якості управління не вистачає.

Постановка завдання. Розглянути можливості формування інноваційної основи розвитку виробництва біопалива в Україні.

Аналіз досліджень. Не всі аспекти проблеми розробки інноваційної основи виробництва біопалива достатньо досліджені, деякі з них залишаються дискусійними. Особливо різновекторними є погляди на формування правових основ такої діяльності та роль держави у становленні ринку біопалива. Глибокі дослідження цих проблем здійснені Бильським В. Г., Гришко В. В., Жученко А. А., Медведовським А. К., Морозом О. В., Трегобчуком В. М., Щетиніним М. Д. та ін. В наукових працях Г. М. Калетніка пропонуються варіанти державного регулювання ринку біопалива та використання сільськогосподарської сировини за принципами оптимізації використання земельної площі, об'єктивно обґрунтовується доступність ресурсів в Україні для здійснення високотехнологічної переробки біомаси. Вчений доводить безпідставність окремих зауважень на предмет виникнення продовольчих проблем через збільшення площ під енергокультурами.

Дослідження окремих аспектів впровадження ресурсозберігаючих технологій, витрати енергетичних ресурсів в окремих технологічних процесах (аналіз технологій вирощування окремих культур, різних способів обробки землі, заготівлі кормів, переробки продукції і т.п.) не є достатніми для того, щоб стверджувати про сформовану інноваційну основу. В сучасних умовах світової енергетичної кризи виникла необхідність застосування комплексного, системного підходу до цієї проблеми, розробки напрямків і механізмів ефективного створення інновацій.

Рис. 1. Структура джерел енергетичних ресурсів АПК України станом на 2010 р.

Результати. Нові технології завжди визначають якість і напрямок розвитку економіки будь-якої країни. Особливо важливою ця складова розвитку стала в режимі ринкової побудови суспільних відносин. Україна приєдналася до загальносвітового конкурентного середовища, тому інновації повинні стати двигуном як основних, так і додаткових галузей народного господарства. Біопаливо, поряд із економічними чинниками, спроможне задовольнити соціальні та екологічні запити суспільства: створити додаткові робочі місця,

(особливо в сільській місцевості), зменшити шкідливе навантаження на атмосферу, ґрунти та живі організми. Головною складовою такого прогресивно-раціонального виробництва є інноваційна основа. В Україні вона залишається напівсформованою. Це стає очевидним, якщо, по-перше, порівняти її з інноваційною базою інших галузей економіки; по-друге, з інноваційною основою виробництва біопалива в інших країнах; по-третє, розглянути досягнення цієї галузі за період незалежності. При цьому навіть показника частки всіх альтернативних джерел енергії, в тому числі біопалив, в загальному енергетичному балансі більш ніж достатньо, щоб підтвердити попередні тези: 1,0 - 1,5 % [1;2].

Стимулювання розвитку біопалив потребує державного регулювання, яке в провідних країнах світу ґрунтується на обов'язковості його використання, а також на запровадженні податкових, тарифних, акцизних та інших пільг. Завданням для найвищого менеджменту і суспільства є повноцінне формування інноваційної основи, механізму її використання та вдосконалення.

Під інноваційною основою можна розуміти сукупність новітніх технологій та механізмів їх впровадження (Рис. 1), які дозволяють розвивати галузь в напрямку повного досягнення нею свого потенціалу, причому цей процес мусить відбуватися із врахуванням користі для якомога більшої кількості жителів країни і одночасно якомога меншої шкоди для навколишнього середовища. Останні два обмеження є обов'язковими і первинними відносно бізнесових інтересів будь-яких учасників виробництва. Інакше надмірний лібералізм призведе до швидкої втрати соціальних позицій галузі та концентрації інноваційних розробок в межах невеликої кількості економічних агентів з домінуючими виключно бізнесовими інтересами.

Першою складовою інноваційної основи галузі біопалива є сукупність реалізованих та потенціал розвитку перспективних новітніх технологій. В Україні він є надзвичайно високим, і головними проблемами подальшої інтенсифікації цього процесу є:

1. Відсутність розуміння його важливості на найвищому рівні, що тягне за собою недостатнє фінансування;
2. Свідоме гальмування цього процесу зі сторони бізнесових сил, які зацікавлені у продовженні існування «нафтової монополії» на енергоносії.

В таких випадках, як показує практика, потрібні не просто зусилля свідомих науковців та менеджерів державного рівня, а й виникнення достатньо потужного суспільного запиту на інновації в напрямку біопалива. Якщо науковці та управлінці повинні обґрунтувати можливість реалізації таких технологій, їх виправданість та загальний корисний ефект, то суспільство є своєрідним реєстратором і гарантом їх актуального статусу – воно формує сукупний попит на ці технології.

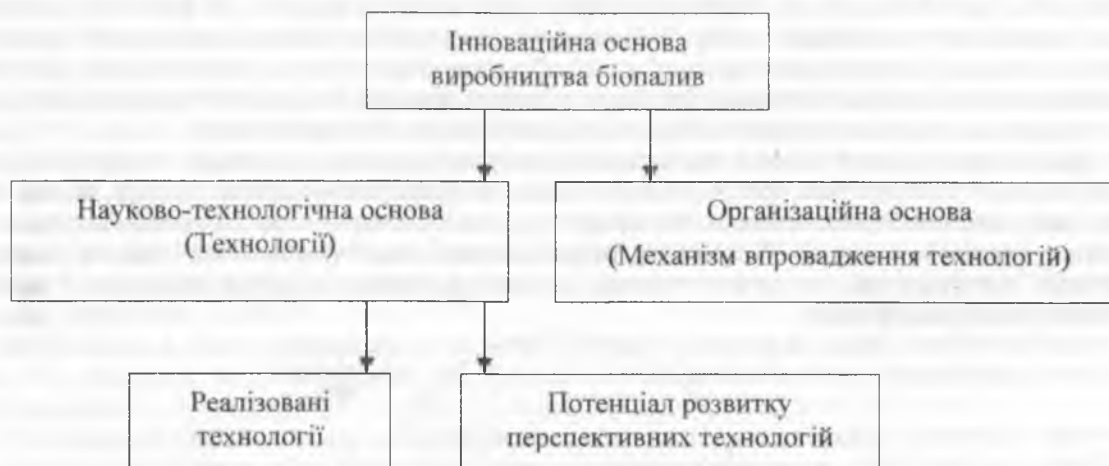

Рис. 1. Структура інноваційної основи виробництва біопалив

Другою складовою інноваційної основи є механізми впровадження нових технологій. Сформувати їх досить складно як через попередні причини, так і в зв'язку із відсутністю моделі розвитку економіки та чіткого загального плану дій. Тобто, питання розвитку однієї галузі не може бути успішно вирішеним, якщо не вирішене ширше за охопленням і вище за ієрархією цілей питання планування та моделювання розвитку енергетичної, аграрної, соціально-трудової, наукової та екологічної сфер діяльності, а також всієї економіки загалом. Конкретні рекомендації саме для біопаливної галузі, які, безперечно, відіграватимуть провідну роль у формуванні механізму їх впровадження, потрібно розробити із врахуванням специфіки управління інноваційним розвитком суміжних галузей.

За період незалежності в Україні система здійснення та впровадження інноваційних розробок зазнала змін порівняно із радянським періодом розвитку. В сільському господарстві діяльність великої частини наукових установ була помилково переведена на комерційний тип розрахунку, який призвів до їх збитковості. Рух інновацій від наукових інститутів та навчальних закладів до виробництва послабився також через відсутність економічного інтересу в такому режимі роботи. Кризові явища не сприяють вдосконаленню роботи

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут менеджменту, адміністрування та права

***Економічні проблеми розвитку
аграрного виробництва в регіоні***

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ

Випуск 13

Частина 1

***Присвячується 30-річчю Вінницького національного
аграрного університету***

Вінниця–2012

УДК 332:338.432
ББК 65.9 (4УКР) 32 + 65.049 (4УКР)
Е-45

Економічні проблеми розвитку аграрного виробництва в регіоні. / Збірник наукових праць студентів / Редколегія: Мазур А.Г., Колесов О.С. та інші. – Вінниця, 2012. – Випуск 13. (Ч.1) – 119 с.

У збірнику висвітлено актуальні проблеми розвитку економіки аграрного сектору регіонів України.

Присвячується 30-річчю Вінницького національного аграрного університету.

Друкується за рекомендацією Вченої ради Навчально-наукового інституту менеджменту, адміністрування та права Вінницького національного аграрного університету. Протокол №8 від 24 лютого 2012 року.

Редакційна колегія:

Мазур А.Г., д.е.н., професор, ВНАУ;
Колесов О.С., к.е.н., доцент - відповідальний секретар, ВНАУ;
Прутська О.О., д.е.н., професор, ВНАУ;
Лисогор В.М., д.т.н., професор, ВНАУ;
Козловський С.В., д.е.н., професор ВНАУ;
Ціхановська В.М., к.е.н., доцент, ВНАУ;
Кафлевська С.Г., к.е.н., доцент, ВНАУ;
Потапова Н.А., к.е.н., доцент, ВНАУ;
Мельничук О.Ф., к.ю.н., доцент, ВНАУ;
Мазур К.В., к.е.н., доцент, ВНАУ

З М І С Т

БІОЕНЕРГЕТИКА ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ	
Харчук А.І., Калетнік Г.М.	3
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ АПК	
Чорноус В.В., Мазур А.Г., Гонтарук Я.В.	5
МИСТЕЦТВО ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ, ЯК ЗАПОРУКА УСПІХУ	
Козаренко Ю.В., Гонтарук Я.В.	8
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ РИНКУ БІОПАЛИВ В КОНТЕКСТІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
Мазур О.В., Фіщук Б.П.	10
ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	
Маланчук Я.А., Панасюк Т.Є., Скорук О.П.	13
ЕКОЛОГО - ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ	
Костик В.О., Фіщук Б.П.	15
ГОСПОДАРСЬКІ ПРАВОВІДНОСИНИ, ЇХ ОЗНАКИ ТА ВИДИ.	
Чорноус В.В., Красніцька Н.В.	18
ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ	
Чередник О.О., Табенська О.І.	20
РОЗВИТОК АГРОБІЗНЕСУ В РЕГІОНІ	
Циба Т.І., Красняк О.П.	21
СХЕМА ДОКУМЕНТООБІГУ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ДОКУМЕНТІВ	
Чорноус В.В., Полеся В.М.	23
ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ: НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ	
Циба Т.І., Швець Т.І., Пронько Л.М.	25
СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БІОЕНЕРГЕТИКИ	
Харчук А.І., Калетнік Г.М., Скорук О.П.	28
ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	
Федик В.В., Березюк С.В.	31
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ	
Терещук Т.О., Скорук О.П.	34
КОНЦЕПЦІЇ СИТУАЦІЙНОГО ЛІДЕРСТВА	
Суківська В.Ю., Гонтарук Я.В.	36
СУТНІСТЬ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ФОРМУВАННЯ В АГРАРНІЙ СФЕРІ	
Стембловський Ю.В., Березюк С.В.	38
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ	
Циба Т.І., Крот Т.В., Пчелянська Г.О.	41
ЕФЕКТИВНІСТЬ БРЕНДИНГУ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ	
Янівська Д.О., Козловський С.В.	43
ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЧАЙЗИНГУ В УКРАЇНІ	
Осипчук Т.П., Власенко І.В.	46
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	
Постоюк І.О., Скорук О.П.	48
МЕНЕДЖМЕНТ ЯК НАУКОВЕ ВІДКРИТТЯ ХХ СТОЛІТТЯ	
Білик О.М., Колесов О.С., Гонтарук Я.В.	50
ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ РЕГІОНУ	
Артемчук Н.А., Прутська О.О.	52
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ГАЛУЗІ БУРЯКІВНИЦТВА В УКРАЇНІ	
Соловійова У.В., Мельничук К.С., Колесник Т.В.	54
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В АГРАРНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ	
Слосаренко А.В., Прилуцький А.М.	57
КОМУНІКАЦІЇ ДІЛОВИХ ПАРТНЕРІВ	
Кухар О.С., Мазур К.В., Гонтарук Я.В.	59
ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗА УМОВ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	
Швець А.Г., Потапова Н.А.	61
РОЛЬ БАНКІВ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ	
Фаюра Н.Д., Постоюк І.О.	63

АНАЛІЗ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ Павлюк Д.Є., Голишевська Л.В.	66
ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ Орішена С.В., Шевчук О.Д.	68
ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ Швець А.Г., Подолянчук О.А.	71
ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЗАСІБ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ФІРМИ Мороз В.В., Власенко І.В.	73
«ПАБЛІК РИЛЕЙШІЗ» В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПІДПРИЄМСТВА Онофрійчук І.С., Мамалига С.В.	75
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ Причепя Г.В., Подолянчук О.А.	77
МИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ Чорноус В.В., Кухар О.С.	79
ДОСВІД ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В ФРН Савчук М.О., Скорук О.П.	81
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ФІРМИ Кулик І.О., Власенко І.В.	83
АГРАРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ Й ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ Кукурузяк К. Кубай О.Г.	86
ІННОВАЦІЙНЕ ВИКОРИСТАННЯ СОЛОМИ Костик В.О., Скорук О.П.	88
ФІНАНСИ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ Коліжук М.В., Березюк С.В.	90
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ Клибанівська І.Я., Березюк С.В.	93
ДЕФЦИТ БЮДЖЕТУ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗМЕНШЕННЯ Гошовська Т.І., Березюк С.В.	95
ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ФАКТОРИ, ЯКІ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ Кулик О.М., Коваль Н.І.	97
ОРГАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ Загородня О., Гуцаленко Л.В.	99
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА І СПОЖИВАННЯ БІОДИЗЕЛЬНОГО ПАЛИВА В УКРАЇНІ Причепя Г.В., Скорук О.П.	101
СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА В УКРАЇНІ Долгіх К.І., Мамалига С.В.	104
ФУНКЦІЇ І ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ Дерун О.І., Кубай О.Г.	105
УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ Демидаш Л.С., Голишевська Л.В.	108
ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ Гудзь Г.М., Кафлевська С.Г.	110
ПРОБЛЕМА «СМИСЛУ ЖИТТЯ» У КОНТЕКСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ Герасимчук О.М., Герасимова І.Г.	113
ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ Демидаш Л.С., Волонтир Л.О.	115